

COVID-19 PANDEMIJA – TRAMPLINAS EKOSOCIALINĖS VALSTYBĖS LINK

Ulijona Kaklauskaitė

Vilniaus universitetas, ulijona.kaklauskaite@fsf.stud.vu.lt

Klimato kaita yra viena didžiausių ilgojo laikotarpio grėsmių, turėsiančių ženklų neigiamų pasekmių tiek Lietuvos, tiek kitų ES šalių socialinei politikai. Reikalingas glaudus socialinės ir klimato politikos bendradarbiavimas, siekiant kuo efektyviau spręsti klimato krizės keliamas problemas. Covid-19 pandemija išmokė, kad galime akimirksniu sulėtinti ekonomikos apsakas, siekdami apsaugoti žmonių gyvybes. O jei šia strategija pasinaudotume kovodami su vis gilėjančia klimato krize bei kurdami tvarią ekosocialinę valstybę – naują gerovės valstybę, atsipindinčią ne tik šio laikotarpio socioekonominės, bet ir ekologines aktualijas?

Pranešimo tikslas – pristatyti 2020 metais atliktą ES šalių narių socialinės ir klimato politikos rezultatų santykio kiekybinį tyrimą bei ekosocialinės valstybės koncepciją. Ekosocialinė valstybė yra socialinių bei aplinkosauginių institutų visuma, siekianti užtikrinti tvarų ir orų piliečių gyvenimą bei atspindi šių laikų socialines ir ekologines aktualijas, taip papildydama gerovės valstybės koncepciją. Pritaikius Koch–Fritz ekosocialinių valstybių modelį visoms ES šalims, tyrimas atskleidė, jog socialdemokratinės gerovės valstybės yra geriau pasirususios spręsti klimato kaitos problemas nei kitus gerovės valstybės tipus atstovaujančios šalys. Vis dėlto net ir socialdemokratinio gerovės tipo šalys dar negali pretenduoti į klimatui neutralių valstybių - vieno svarbiausių ilgalaikės ES strategijos siekių – vardą. Neaugimo (angl. *degrowth*) ekonominės minties atstovai kritiškai žvelgia į vyraujančią nuolatinio ekonomikos (taip pat žaliosios) augimo politiką, kuri suponuoja, jog vartojimo mastas materialiai ribotoje planetoje gali būti belimitis.

Apibendrinant tyrimo rezultatus bei kitų šaltinių medžiagą (Hickel, 2020, Schmelzer, 2016), ekosocialinė valstybė papildoma gerovės valstybės sąvoką klimato kaitos paženklintoje epochoje. Žaliosios technologijos ir aplinkosauginiai mokesčiai yra reikalingos, bet nepakankamos ekologinių problemų sprendimo priemonės, tad siūloma peržvelgti šiuo metu vyraujančias užimtumo organizavimo tendencijas (apmokamo darbo rutiną ir gamybos kryptis) bei visuomenės pažangos matavimus. Darnios plėtros indeksas (angl. *Sustainable Development Index*) pristatomas kaip viena alternatyvų BVP ir kitiems tradiciniams vystymosi rodikliams klimato kaitos ir kitų XXI a. ekologinių iššūkių kontekste.

Raktiniai žodžiai: ekosocialinė valstybė, klimato kaita, neaugimo ekonomika, Europos Sąjunga.